

JULKISET HANKINTAMENETTELYT JA VÄLINEET INNOVOINNIN TUEKSI

1. MITÄ INNOVATIIVISTEN RATKAISUJEN JULKINEN HANKINTA TARKOITTA?

Innovatiivisten ratkaisujen julkinen hankinta, lyhyemmin innovaatiohankinta, tarkoittaa, että hankintaviranomainen tai -yksikkö hankkii **uusia** tai markkinoilla jo oleviin tuotteisiin, palveluihin tai urakoihin verrattuna **merkittävästi paranneltuja** tuotteita, palveluja tai urakoita.

Innovatiivinen ratkaisu voi sisältää tutkimus- ja kehitystoimintaa, mutta se ei ole välttämätöntä. **Tutkimus- ja kehitystoiminta on vain yksi monista toimista, joilla voidaan luoda innovaatioita.**¹ Innovointia voidaan edistää myös muilla toimilla, jotka toisinaan ovat läheisesti sidoksissa tutkimus- ja kehitystoimintaan täyttämättä kuitenkaan kaikkia tutkimus- ja kehitystoiminnan kriteerejä². Esimerkkeinä näistä toimista ovat erilaiset suunnittelutyöt ja ohjelmistojen kehittäminen.

1 Oslo Manual 2018, OECD, kohta 2.14 <https://www.oecd.org/science/oslo-manual-2018-9789264304604-en.htm>

2 Frascati Manual 2015, OECD, luku 2.4 <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45975>

Vaikka tutkimus- ja kehitystoiminta voi edistää innovointia, se ei ole itsessään innovaatiotoimintaa. Tutkimus- ja kehitystoiminnan tulosten on oltava kaupallistamisvaiheessa, jotta niitä voidaan pitää innovaatioina.³ Esimerkiksi prototyyppi ei ole innovaatio.

Innovaatiivisten ratkaisujen julkista hankintaa ei pidä sekoittaa tutkimus- ja kehitystoiminnan julkiseen hankintaan. Vaikka se voi sisältää tutkimus- ja kehitystoimintaa, kuten innovaatiokumppanuuden tapauksessa, sen lopullisena päämääränä on hankkia innovatiivisia tuotteita, palveluja tai urakoita, jotka ovat valmiita kaupallistettaviksi.

³ Tutkimus- ja kehitystoimet voivat kattaa esimerkiksi tavaran tai palvelun ensikappaleen kehittelyn pienten testisarjojen muodossa. Tutkimus- ja kehitystoimintaan eivät kuulu kaupalliset kehitystoimet, kuten sarjatuotantoon siirtyminen, kaupallisen kannattavuuden saavuttamiseen tai tutkimus- ja kehityskulujen kattamiseen tähtäävät tuote- tai palvelutoimitukset tai olemassa olevien tuotteiden tai prosessien integroiminen, mukauttaminen, vähittäinen muuttaminen ja parantaminen. Katso komission tiedonanto *"Esikaupalliset hankinnat: innovoinnin edistäminen kestävien ja korkealaatuisten julkisten palvelujen varmistamiseksi Euroopassa"*, KOM(2007) 799 lopullinen.

2. MIKSI VIRANOMAISTEN PITÄISI OSTAA INNOVATIIVISIA RATKAISUJA?

Ensimmäinen syy on se, että viranomaiset tekevät hankintoja omien tarpeidensa täyttämiseksi ja julkisten palvelujen tarjoamiseksi. Innovatiivisia ratkaisuja valitsemalla viranomaiset voivat nykyaikaistaa hallintoa ja tarjota laadukkaampia julkisia palveluja.

Toisekseen innovatiivisten ratkaisujen julkinen hankinta voi auttaa vastaamaan yhteiskunnallisiin haasteisiin. Innovointi on keskeisessä asemassa esimerkiksi EU:n vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä. Sillä lisätään terveydenhuoltojärjestelmien kestävyyttä ja vähennetään julkiseen talouteen kohdistuvaa painetta, kun kustannukset pitkällä aikavälillä alenevat. Yritysten kannustaminen innovointiin parantaa myös Euroopan teollisuuden kilpailukykyä ja luo talouskasvua.

Lisätietoa innovatiivisten ratkaisujen ostamisen eduista ja konkreettisia esimerkkejä on komission uudistetuissa innovaatiohankintoja koskevissa ohjeissa⁴.

3. MITEN KÄYTETTÄVÄ MENETTELY PITÄISI VALITA?

⁴ Komission tiedonanto "Ohjeita innovaatiohankintoihin", C(2021) 4320, julkaistu osoitteessa <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45975>

Innovatiivisten ratkaisujen hankintaan on käytettävissä erilaisia menettelyjä ja välineitä, joista osa kuuluu julkisia hankintoja koskevien direktiivien⁵ soveltamisalaan ja osa ei. **Liitteessä 1** olevassa taulukossa tarkastellaan yleisesti näitä menettelyitä ja välineitä sekä niihin sovellettavia säännöksiä ja esitetään tarvittaessa myös perusteet niiden käytölle.

Tässä osiossa annetaan ohjeita sopivimman menettelyn valintaan innovaatioiden hankintaa varten. **Liitteessä 2** oleva päätöksentekokaavio on graafinen esitys tästä osiosta.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU julkisista hankinnoista ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista.

3.1 SISÄLTÄÄKÖ HANKINTA TUTKIMUS- JA KEHITYSPALVELUJA?

Hankintamenettelyä valittaessa on ensiksikin otettava huomioon, **sisältääkö hankinta tutkimus- ja kehityspalveluja vai ei**.

Jos vastaus on

- **Ei**, valitaan joko **yksi** direktiivien mukaisista **neuvottelumenettelyistä**⁶ tai tapauksesta riippuen suunnittelukilpailu jäljempänä olevan kohdan **3.1.1** mukaisesti.

Innovoinnin **edistämiseksi** avoimeen tai rajoitettuun menettelyyn voidaan lähtökohtaisesti myös yhdistää esimerkiksi vaihtoehtoja ja/tai toiminnallisuutta tai tuloksellisuutta koskevia vaatimuksia⁷ (esimerkiksi kannustamalla tarjoajia ehdottamaan omia ratkaisuja tietyn toiminnon tai lopputuloksen saavuttamiseksi). Koska neuvottelut eivät kuitenkaan ole mahdollisia tällaisten menettelyjen yhteydessä⁸, hankintaviranomaiset/-yksiköt eivät voi mukauttaa esitettyjä ratkaisuja erityistarpeisiinsa.

- **KYLLÄ**, hankintaviranomainen/-yksikkö **voi valita yhden seuraavista vaihtoehdoista**:

⁶ Edellyttäen, että hankinta ei jää direktiivien soveltamisalan ulkopuolelle yhden tai useamman niissä säädetyin poikkeuksen vuoksi (poikkeuksia ovat esimerkiksi direktiivin 2014/24/EU 3 osassa ja direktiivin 2014/25/EU 2 osassa täsmennetyt tapaukset sekä direktiivien kynnysarvot alittavat sopimukset).

⁷ Ks. liite 1.

⁸ Asia C-599/10 – SAG ELV Slovensko ym., 36 kohta.

1. **kaksivaiheinen** lähestymistapa, jossa **ensin** hankitaan **tutkimus- ja kehitystyö** (joka tilanteesta riippuen joko kuuluu tai ei kuulu hankintadirektiivien⁹ soveltamisalaan) ja tutkimus- ja kehitystyön päätyttyä **käynnistetään toinen hankintamenettely innovatiivisten tuotteiden, palvelujen tai urakoiden hankkimiseksi**
2. **yksivaiheinen** lähestymistapa eli **innovaatiokumppanuusmenettely**.

⁹ Direktiivin 2014/24/EU 14 artikla ja direktiivin 2014/25/EU 32 artikla.

3.1.1 Menettelyt, jotka eivät sisällä tutkimus- ja kehitystoimia

Jos hankintaviranomainen/-yksikkö toteaa, että ratkaisu ei edellytä tutkimus- ja kehitystyötä, se voi käyttää direktiivien perusteella mahdollisia neuvottelumenettelyjä seuraavasti:

- **Direktiivissä 2014/24/EU** säädetään **kilpailullisesta neuvottelumenettelystä, tarjousperusteisesta neuvottelumenettelystä, innovaatiokumppanuudesta** ja direktiivissä luetelluissa hyvin rajoitetuissa tapauksissa¹⁰ mahdollisesta **neuvottelumenettelystä, josta ei julkaista ilmoitusta ennen menettelyn aloittamista** (ks. liitteessä 1 esitetyt menettelyt 1, 2, 4 ja 5).
- **Direktiivissä 2014/25/EU** säädetään **kilpailullisesta neuvottelumenettelystä, neuvottelumenettelystä, jota edeltää tarjouskilpailukutsu, innovaatiokumppanuudesta ja neuvottelumenettelystä, josta ei julkaista ilmoitusta ennen menettelyn aloittamista** (ks. liitteessä 1 esitetyt menettelyt 1, 3, 4 ja 5).

¹⁰ Ks. liitteessä 1 esitetty menettely 5.

Suunnittelukilpailuja voidaan käyttää (molempien direktiivien nojalla) silloin, kun on tarpeen hankkia ensin suunnitelma (esimerkiksi maankäytön, arkkitehtuurin, teknisen suunnittelun ja tietojenkäsittelyn aloilla). Hankintaviranomaisen/-yksikön on kuitenkin käytettävä toista hankintamenettelyä voittaneen ratkaisun toteuttamiseen.

Suunnittelukilpailua käytettäessä direktiiveissä¹¹ annetaan mahdollisuus tehdä seuraava sopimus kilpailun voittajan kanssa vain **palveluhankintasopimuksen** yhteydessä (jolloin hankintaviranomainen voi käyttää sopimusta kyseisen suunnitelman viimeistelyyn ja mukauttamiseen omiin erityistarpeisiinsa). Hankintaviranomainen ei kuitenkaan voi tällä tavoin toteuttaa ratkaisua, joka koostuu tuotteiden toimittamisesta tai urakoiden suorittamisesta, koska tämä mahdollisuus on käytettävissä vain palvelusopimuksissa.

11 Direktiivin 2014/24/EU 32 artiklan 4 kohta, 78 artiklan a kohta ja johdanto-osan 120 kappale ja direktiivin 2014/25/EU 50 artiklan j kohta, 95 artiklan 1 kohta ja johdanto-osan 126 kappale.

Mitä menettelyä/välinettä kannattaa käyttää?

Eräs ratkaistava kysymys on, voidaanko hankintamenettelyyn sisällyttää innovaatiomenettely eli voidaanko olennaiset sopimusvaatimukset määritellä riittävän tarkasti hankintavaiheessa.

- Jos vastaus on **KYLLÄ**, voidaan tapauksen mukaan valita (ks. jäljempänä) **kilpailullinen neuvottelumenettely, tarjousperusteinen neuvottelumenettely** tai **neuvottelumenettely, jota edeltää tarjouskilpailukutsu**, tai poikkeuksellisesti **neuvottelumenettely, josta ei julkaista ilmoitusta ennen menettelyn aloittamista** (eli liitteessä 1 esitetty menettely 1, 2, 3 tai 5) tai vaihtoehtoisesti **suunnittelukilpailu**. Näissä tapauksissa innovatiivinen ratkaisu kehitetään hankintamenettelyn aikana tai osana sitä, ja hankintasopimus kattaa menettelyn tuloksena olevien innovatiivisten tuotteiden/palvelujen/urakoiden hankinnan.

- Jos vastaus on **EI, innovaatiokumppanuus** (liitteessä 1 esitetty menettely 4) on helppo valita, sillä se on ainoa direktiivin mukainen menettely, joka nimenomaisesti mahdollistaa innovointimenettelyn sisällyttämisen sopimuksen toteuttamisvaiheeseen. Kuten jäljempänä esitetään, tämä lähestymistapa mahdollistaa hankkijan ja toimittajan välisen tiiviimmän yhteistyön innovatiivisen ratkaisun kehittämiseksi, ja sen katsotaan tarjoavan ratkaisun luottamuksellisuudelle toimittajan kannalta paremman suojan.

Kun vaihtoehtoina ovat kilpailullinen neuvottelumenettely, tarjousperusteinen neuvottelumenettely / neuvottelumenettely, jota edeltää tarjouskilpailukutsu, tai neuvottelumenettely, josta ei julkaista ilmoitusta ennen menettelyn aloittamista

DIREKTIIVI 2014/24/EU

Kuten liitteessä 1 todetaan, direktiivin 2014/24/EU mukaan **kilpailullista neuvottelumenettelyä** voidaan käyttää samoin perustein kuin **tarjousperusteista neuvottelumenettelyä**. Hankintaviranomainen voi valita jommankumman menettelyn sen mukaan, kumpi niistä sopii parhaiten sen neuvottelutarpeisiin. Molemmissa on mahdollista neuvotella laajasti menettelyyn kuuluvien jäseneltyjen (vaiheittaisten) neuvottelujen yhteydessä.

Tärkeimmät erot näiden kahden menettelyn välillä:

VÄHIMMÄISVAATIMUKSET:

- **Tarjousperusteisessa neuvottelumenettelyssä** hankintaviranomaisen on määriteltävä vähimmäisvaatimukset, jotka kaikkien tarjoajien on täytettävä ja joista ei voida neuvotella.
- **Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä** hankintaviranomainen voi keskustella tarjoajien kanssa kaikista hankintaan liittyvistä näkökohdista, mikä lisää neuvottelujen joustavuutta ja pienentää menettelyyn liittyviä riskejä, kuten vähimmäisvaatimusten täyttymättä jäämistä.

MAHDOLLISUUS HYVÄKSYÄ ALKUPERÄISET TARJOUKSET ILMAN LISÄNEUVOTTELUJA

Tämä mahdollisuus on käytettävissä vain **tarjousperusteisen neuvottelumenettelyn** tapauksessa (edellyttäen, että siitä ilmoitetaan etukäteen hankintailmoituksessa / kiinnostuksen vahvistamispyyntöissä). Hankintaviranomainen voi näin ollen valita tämän menettelyn, jos se ei välttämättä aio neuvotella, mutta haluaa varata itselleen oikeuden neuvotella tarvittaessa.

SOPIMUKSENTEKOPERUSTEET:

- **Tarjousperusteisessa neuvottelumenettelyssä** hankintaviranomainen voi käyttää sopimuksentekoperusteena joko parasta hinta-laatusuhdetta tai parasta hintaa (kustannuksia).
- **Kilpailullisen neuvottelumenettelyn** tapauksessa hankintaviranomainen voi käyttää sopimuksentekoperusteena vain parasta hinta-laatusuhdetta.

MAHDOLLISUUS SELVENTÄÄ LOPULLISIA TARJOUKSIA

- **Tarjousperusteisen neuvottelumenettelyn** tapauksessa direktiivissä ei anneta mahdollisuutta selventää lopullisia tarjouksia, vaan hankintaviranomainen saa ainoastaan varmistaa, että lopulliset tarjoukset ovat vähimmäisvaatimusten mukaisia.¹²
- **Kilpailullisen neuvottelumenettelyn** tapauksessa direktiivissä sallitaan lopullisten tarjousten selventäminen, täsmentäminen ja optimointi hankintaviranomaisen pyynnöstä.¹³

Neuvottelumenettelyä, josta ei julkaista ilmoitusta, voidaan käyttää vain direktiivin sallimissa erityistapauksissa (ks. tarkempia tietoja liitteestä 1).

¹² Direktiivin 2014/24/EU 29 artiklan 7 kohta.

¹³ Direktiivin 2014/24/EU 30 artiklan 6 kohta.

DIREKTIIVI 2014/25/EU vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyistä

Direktiivissä 2014/25/EU ei säädetä erityisiä perusteta **kilpailullisen neuvottelumenettelyn** tai **tarjousperusteisen neuvottelumenettelyn** käytölle, ja hankintayksikkö voi valita vapaasti niiden väliltä.

Neuvottelumenettely, jota edeltää tarjouskilpailukutsu, on vähemmän säännelty kuin **tarjousperusteinen neuvottelumenettely** eli vastaava direktiivin 2014/24/EU mukainen menettely. Direktiivissä 2014/25/EU annetaan hankintayksiköille huomattavasti neuvotteluvaraa tässä menettelyssä.

Neuvottelumenettelyä, josta ei julkaista ilmoitusta, voidaan käyttää vain direktiivin sallimissa erityistapauksissa (ks. tarkempia tietoja liitteestä 1).

3.1.2 Menettelyt, jotka sisältävät tutkimus- ja kehitystoimia

Jos hankintaviranomainen/-yksikkö päättää, että hankintaan sisältyy tutkimus- ja kehityspalveluja, sen on valittava joko **kaksivaiheinen lähestymistapa** tai **innovaatiokumppanuus**.

Molemmissa on omat etunsa ja rajoituksensa.

A. KAKSIVAIHEINEN LÄHESTYMISTAPA

Kaksivaiheista lähestymistapaa käytettäessä tutkimus- ja kehitystyön hankinnan (joka toteutetaan direktiivien puitteissa tai niiden soveltamisalan ulkopuolella; tästä kerrotaan tarkemmin jäljempänä) jälkeen on tehtävä toinen hankinta (direktiivien puitteissa) ensimmäisen hankinnan tuloksena olevan innovaation hankintaa varten.

Tutkimus- ja kehityspalvelujen hankinta ei kuulu direktiivien soveltamisalaan, jos saatavat hyödyt eivät koidu yksinomaan hankintaviranomaiselle/-yksikölle käytettäväksi tämän toiminnassa **tai** jos hankintaviranomainen ei korvaa suoritettua palvelua kokonaan.¹⁴ Jos kumpikaan näistä edellytyksistä ei täyty, tutkimus- ja kehityspalvelun hankinta kuuluu direktiivien soveltamisalaan.

Direktiivien soveltamisalaan kuuluvien tutkimus- ja kehityspalvelujen hankinnassa hankintaviranomaiset voivat käyttää kilpailullista neuvottelumenettelyä, tarjousperusteista neuvottelumenettelyä / neuvottelumenettelyä, jota edeltää tarjouskilpailukutsu, tai neuvottelumenettelyä, josta ei julkaista ilmoitusta ennen menettelyn aloittamista (eli liitteessä 1 esitetyt menettelyt 1, 2, 3 tai 5).

Kun tutkimus- ja kehityspalvelujen hankinta ei kuulu direktiivien soveltamisalaan, hankintaviranomaisilla/-yksiköillä on runsaasti joustovaraa hankinnan toteuttamisessa, kunhan perustamissopimuksen periaatteita eli avoimuuden, yhdenvertaisen kohtelun ja syrjimättömyyden periaatteita noudatetaan.

¹⁴ Direktiivin 2014/24/EU 14 artikla ja direktiivin 2014/25/EU 32 artikla.

Esikaupalliset hankinnat¹⁵ on direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jäävä tutkimus- ja kehityspalvelujen hankintaa koskeva erityinen **valinnainen** malli, jossa hankintaviranomaiset jakavat sopimuksen riskit ja hyödyt tarjoajien kanssa markkinaehdoin.

¹⁵ Katso komission tiedonanto "Esikaupalliset hankinnat: innovoinnin edistäminen kestävien ja korkealaatuisten julkisten palvelujen varmistamiseksi Euroopassa" (KOM(2007) 799 lopullinen) ja komission yksiköiden valmisteluasiakirja SEK(2007) 1668.

Kaksivaiheisessa lähestymistavassa kaupallinen hankinta irrotetaan tutkimus- ja kehitysvaiheesta. Näin tutkimus- ja kehityspalvelujen hankintaan saadaan enemmän joustovaraa, jos ne eivät kuulu direktiivien soveltamisalaan, ja hankkijat voivat suodattaa teknologiset riskit pois ennen kuin ne sitoutuvat hankkimaan kaupallisia määriä tuloksena olevaa innovaatiota. Näin saadaan myös enemmän kilpailua hankinnan toiseen vaiheeseen, kun mukaan voidaan ottaa useampia kilpailevia ratkaisuja sekä mahdollisesti muualla kehitettyjä ratkaisuja, jotka eivät kuulu tutkimus- ja kehityssopimuksen piiriin. Hankintaviranomaisten on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota tutkimus- ja kehityspalvelujen hankinnan suunnitteluun, jotta vältetään menettelyyn liittyvät riskit, kuten eturistiriidat, toisen tarjouskilpailun aikana.

B. INNOVAATIOKUMPPANUUSMENETTELY

Innovaatiokumppanuus tarjoaa mahdollisuuden hankkia tutkimus- ja kehityspalveluja ja niiden tuloksena tuotettavan innovaation yhdellä tarjouskilpailumenettelyllä. Innovaatiokumppanuudessa yhdistetään tutkimus- ja kehitystoiminta ja sen tuloksena olevan innovaation ostaminen yhteen hankintaan, jolloin sillä todennäköisesti vähennetään hallinnollisia kustannuksia ja autetaan välttämään mahdollisia menettelyyn liittyviä riskejä, joita voi syntyä kaksivaiheisen lähestymistavan toisessa vaiheessa.

Menettely voi myös kannustaa talouden toimijoita osallistumaan tarjouskilpailuun, koska siinä tuloksena oleva innovaatio voidaan tilata tarjoajalta ilman direktiivin mukaista toista kilpailua. Tämä voi olla erityisen tärkeää aloilla, joille on ominaista julkisen kysynnän suuri osuus (esim. liikenne tai terveydenhuolto) ja joilla toimittaja on riippuvainen julkisesta kysynnästä. Tuloksena voi olla myös innovaatioiden kustannustehokkuuden paraneminen, koska innovaatiokumppanuus kannustaa toimittajaa pienentämään tuotantokustannuksiaan koko tutkimus- ja kehitysprosessin ajan.

Innovaatiokumppanuuden etuna on tiiviimpi ja vähemmän muodollinen yhteistyö julkisen hankkijan ja toimittajien välillä, ja toimittajat tuntevat saavansa paremman suojan ratkaisujensa luottamuksellisuudelle.

Kumpaa lähestymistapaa olisi noudatettava?

EU:n oikeudellisessa kehyksessä ei määrätä käyttämään jompaakumpaa näistä kahdesta lähestymistavasta. Valinta kuuluu hankintaviranomaisille/-yksiköille, jotka valitsevat parhaan lähestymistavan tapauskohtaisesti ottaen samalla huomioon lähestymistapojen suhteelliset edut ja rajoitteet edellä kuvatulla tavalla.

Yksi päätökseen vaikuttava seikka voi olla esimerkiksi tutkimus- ja kehitysprosessin vaihe: mitä lähempänä tutkimus- ja kehitysprosessi on markkinoita (esimerkiksi korkeamman teknologisen valmiuden tason vuoksi¹⁶), sitä tarkoituksenmukaisempaa on käyttää innovaatiokumppanuutta. Tarve luoda/turvata markkinat tuloksena olevalle innovaatiolle voi myös olla tärkeä peruste innovaatiokumppanuusmenettelyn valinnalle.

¹⁶ Teknologisen valmiuden tasolla (*technology readiness level*) tarkoitetaan yksittäisen teknologian kypsyyssasteen indikaattoria. Kyse on mittausjärjestelmästä, joka tuottaa yleiskäsityksen teknologian tilasta ja kattaa koko innovaatioketjun. Teknologian valmiuden tasoja on yhdeksän, joista 1 on alin ja 9 on ylin.

https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2014_2015/annexes/h2020-wp1415-annex-g-trl_en.pdf

Yhteydet markkinoihin

Innovaatioiden hankinnassa markkinakartoitukset antavat hankintaviranomaisille/-yksiköille tärkeää tietoa siitä, mitä markkinat ovat valmiita tarjoamaan hankintaviranomaisten tiettyjen tarpeiden täyttämiseksi käytettävissä olevien talousarvioiden ja aikataulujen puitteissa. Markkinakartoitusten tuella hankintaviranomaiset pystyvät laatimaan tarkoituksenmukaiset eritelvät.

Alan viimeisimmän kehityksen tunteminen antaa myös hankkijoille mahdollisuuden ymmärtää paremmin, mistä asioista on tarpeen neuvotella, ja valita siten sopivin lähestymistapa ja hankintamenettely.

Vaikka direktiivit eivät edellytä alustavan markkinakartoituksen laatimista, se on keskeisen tärkeä innovatiivisten ratkaisujen hankinnassa.

LIITE 1

JULKISIA HANKINTOJA KOSKEVIEN DIREKTIIVIEN SOVELTAMISALAAN KUULUVAT MENETTELYT

MENETTELY/ VÄLINEET

OMINAISUUDET

OIKEUSPERUSTA

KÄYTTÖTARKOITUS

1. Kilpailullinen neuvottelu- menettely	<p>Vuoropuheluvaihe: tavoitteena on tunnistaa ja määritellä hankintaviranomaisen/-yksikön tarpeisiin parhaiten sopivat keinot.</p> <p>Laajat neuvottelumahdollisuudet: Hankintaviranomaiset/-yksiköt voivat keskustella valittujen osallistujien kanssa kaikista hankintaan liittyvistä näkökohdista vuoropuhelun aikana.</p> <p>Runsaasti joustovaraa vuoropuhelun järjestämisessä</p> <p><i>Mahdollisuus sekä INKREMENTAALISIIN¹⁷ että LÄPIMURTOINNOVAATIOIHIN¹⁸</i></p>	<p>Direktiivi 2014/24/EU: 26 artiklan 4 kohdan a alakohdan i ja ii alakohta sekä 30 artikla</p>	<p>i. kun urakoihin, tuotteisiin tai palveluihin kuuluu <i>suunnittelua tai innovatiivisia ratkaisuja</i>¹⁹</p> <p>ii. kun <i>hankintaviranomaisen tarpeita ei voida täyttää mukauttamatta olemassa olevia ratkaisuja</i>²⁰</p>
		<p>Direktiivi 2014/25/EU: 44 artiklan 3 kohta ja 48 artikla</p>	<p>Rajoittamaton käyttö (direktiivissä ei aseteta erityisiä perusteita käytölle)</p>

17 Lähellä markkinoita olevat innovaatiot.

18 Kaukana markkinoista olevat innovaatiot.

<p>2. Tarjous- perusteinen neuvottelu- menettely</p>	<p>Laajat neuvottelumahdollisuudet <i>Mahdollisuus sekä INKREMENTAALISIIN että LÄPIMURTOINNOVAATIOIHIN</i></p>	<p>Direktiivi 2014/24/EU: 26 artiklan 4 kohdan a alakohdan i ja ii alakohta ja 29 artikla</p>	<p>i. kun urakoihin, tuotteisiin tai palveluihin kuuluu <i>suunnittelua tai innovatiivisia ratkaisuja</i>²¹</p> <p>ii. kun <i>hankintaviranomaisen tarpeita ei voida täyttää mukauttamatta olemassa olevia ratkaisuja</i>²²</p>
<p>3. Neuvottelu- menettely, jota edeltää tarjous- kilpailukutsu</p>	<p>Laajat neuvottelumahdollisuudet (ei vähimmäisvaatimuksia, joista ei voida neuvotella, toisin kuin direktiivin 2014/24/EU mukaisessa tarjousperusteisessa neuvottelumenettelyssä)</p> <p><i>Mahdollisuus sekä INKREMENTAALISIIN että LÄPIMURTOINNOVAATIOIHIN</i></p>	<p>Direktiivi 2014/25/EU: 44 artiklan 3 kohta ja 47 artikla</p>	<p>Rajoittamaton käyttö (direktiivissä ei aseteta erityisiä perusteita käytölle)</p>
<p>4. Innovaatio- kumppanuus</p>	<p>Voidaan käyttää <i>SEKÄ tutkimus- ja kehityspalveluihin perustuvien ETTÄ</i></p>	<p>☐ Direktiivin 2014/24/EU 26 artiklan 3 kohta ja</p>	<p>Sellaisen innovatiivisen tuotteen, palvelun tai urakan tarpeen</p>

19 Direktiivin 2014/24/EU 26 artiklan 4 kohdan a alakohdan ii alakohta.

20 Direktiivin 2014/24/EU 26 artiklan 4 kohdan a alakohdan i alakohta.

21 Direktiivin 2014/24/EU 26 artiklan 4 kohdan a alakohdan ii alakohta.

22 Direktiivin 2014/24/EU 26 artiklan 4 kohdan a alakohdan i alakohta.

5. **Neuvottelu-
menettely,
josta ei
julkaista**

***niihin perustumattomien
innovaatioiden*** hankintaan

Yhdistää tutkimus- ja kehityspalvelun / innovaatioprosessin ja tuloksena olevan innovatiivisen tuotteen, palvelun tai urakan hankinnan ***samaan menettelyyn***

Tutkimus- ja innovointiprosessi toteutetaan ***sopimuksen toimeenpanon aikana*** yhteistyössä julkisen hankkijan kanssa

***Käytetään pääasiassa
LÄPIMURTOINNOVAATIOIDEN
hankintaan (vaikka mahdollista
myös inkrementaalisten
innovaatioiden hankinnassa)***

Erittäin laajat neuvottelumahdollisuudet ja runsaasti joustovaraa

***Mahdollisuus sekä
INKREMENTAALISIIN että***

31 artikla

- Direktiivin 2014/25/EU 44 artiklan 3 kohta ja 49 artikla

Direktiivin 2014/24/EU

- 32 artiklan 3 kohdan a alakohta (tuotteiden hankinta

täyttämiseksi, jota ei voida täyttää hankkimalla markkinoilla jo saatavilla olevia tuotteita, palveluja tai rakennusurakoita.²³

Innovaatiokumppanuuden tavoitteena on innovatiivisen tuotteen, palvelun tai urakan kehittäminen ja tämän tuloksena tuotettavien tavaroiden, palvelujen tai urakoiden ostaminen.²⁴

Menettelyä voidaan periaatteessa käyttää innovaatioiden hankintaan seuraavasti:

1. Kun kyseessä ovat tutkimusta

²³ Direktiivin 2014/24/EU 31 artiklan 1 kohta ja direktiivin 2014/25/EU 49 artiklan 1 kohta.

²⁴ Direktiivin 2014/24/EU 31 artiklan 2 kohta ja direktiivin 2014/25/EU 49 artiklan 2 kohta.

**ilmoitusta
ennen
menettelyn
aloittamista**
25

**LÄPIMURTOINNOVAATIOIHIN (esim.
tutkimus- ja kehitystyö)**

Periaatteessa innovatiivinen ratkaisu on mahdollista ostaa tätä menettelyä käyttäen direktiivin 2014/24/EU 32 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja 50 artiklan 1 kohdan c alakohdan ii ja iii alakohdassa luetelluissa tapauksissa. Menettelyn käytölle asetettuja ehtoja on kuitenkin tulkittava tiukasti, ja se on mahdollinen esimerkiksi silloin, kun vain yksi yritys voi toteuttaa sopimuksen, eikä markkinoilla ole vaihtoehtoista ratkaisua, joka täyttäisi hankintaviranomaisen/-yksikön asettamat ehdot. Markkinakartoituksen suppeus ei ole peruste menettelyn käytölle.

tutkimusta tai kehittämistä varten)

- 32 artiklan 4 kohta (sopimus tehdään suunnittelukilpailun tuloksena)
- 32 artiklan 2 kohdan b alakohdan ii ja iii alakohta (kilpailua ei ole teknisten syiden vuoksi tai tarkoituksena on suojella yksinoikeuksia)

Direktiivin 2014/25/EU

- 50 artiklan b kohta (sopimuksen tekeminen tutkimusta tai kehittämistä varten)
- 50 artiklan j kohta (sopimus tehdään suunnittelukilpailun

ja kehitystä koskevat sopimukset:

- direktiivin 2014/24/EU nojalla ainoastaan **tutkimusta ja kehitystä koskevien tavarahankinta-sopimusten** osalta (eli hankittavat tuotteet valmistetaan ainoastaan tutkimusta, kokeilua, kehittämistä tai tieteellistä tarkoitusta varten)
 - direktiivin 2014/25/EU nojalla **kaikkien tutkimusta ja kehitystä koskevien sopimusten** osalta
2. Suunnittelukilpailun jälkeen vain voittaneen suunnitelman mukauttamiseksi hankkijan tarpeisiin (menettelyllä ei

tuloksena)

- 50 artiklan c kohdan ii ja iii alakohta (kilpailua ei ole teknisten syiden vuoksi tai tarkoituksena on suojella yksinoikeuksia)

3. voida toteuttaa voittanutta ratkaisua, joka koostuu tarvikkeiden toimittamisesta tai urakoiden suorittamisesta)
3. direktiivissä luetelluissa **erityisissä poikkeustapauksissa**, joita on **tulkittava tiukasti**

MUUT DIREKTIIVIEN SOVELTAMISALAAN KUULUVAT VÄLINEET

MENETTELY/ VÄLINEET

Suunnittelu- kilpailut

OMINAISUUDET

Valintalautakunta valitsee parhaan suunnitelman. Suunnittelukilpailussa voidaan myöntää osallistujille **palkintoja tai palkkioita**, tai niitä voidaan käyttää osana **palvelunhankintasopimuksen tekemiseen** johtavaa menettelyä.

Toiminnallisuutta a tai tuloksellisuutta koskevat vaatimukset

Toiminnallisuutta tai tuloksellisuutta koskevien vaatimusten käyttö liittyy läheisesti innovaatioiden hankintaan. Ne antavat tarjoajalle mahdollisuuden esittää hankkijan erityisvaatimuksia vastaavia ratkaisuja.

Vaihtoehdot

Sallivat/edellyttävät, että tarjoaja esittää **vaihtoehdoisen ratkaisun** hankkijan hankinta-asiakirjoissa ilmoittamalle ratkaisulle. Vaihtoehdot otetaan huomioon vain, jos ne täyttävät hankinta-asiakirjoissa määritellyt **vähimmäisvaatimukset**.

OIKEUSPERUSTA

Direktiivin 2014/24/EU II luku.
Direktiivin 2014/25/EU II luku.

Direktiivin 2014/24/EU 42 artiklan 3 kohdan a alakohta
Direktiivin 2014/25/EU 60 artiklan 3 kohdan a alakohta

Direktiivin 2014/24/EU 45 artikla
Direktiivin 2014/25/EU 64 artikla

KÄYTTÖTARKOITUS

Suunnitelmien tai **muotoilun** hankkimista varten esimerkiksi maankäytön, arkkitehtuurin, teknisen suunnittelun ja tietojenkäsittelyn aloilla

Tilanteessa, jossa hankintaviranomainen/-yksikkö tavoittelee aktiivisesti tai passiivisesti innovaatioita hankintojensa kautta.

JULKISIA HANKINTOJA KOSKEVIEN DIREKTIIVIEN SOVELTAMISALAAN KUULUMATTOMAT MENETTELYT

MENETTELY/ VÄLINEET

Tutkimus- ja kehityspalvelujen hankinnat, jotka eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan, mukaan lukien esikaupalliset hankinnat²⁶

OMINAISUUDET

Tutkimus- ja kehitystyö on yksi monista toimista, jotka **voivat tuottaa innovaatioita**, mutta se ei ole itsessään innovaatio. Jotta tuloksena olisi innovaatio, tutkimus- ja kehitystyön jälkeen on toteutettava toinen hankintamenettely tuloksena olevien innovatiivisten tuotteiden, palvelujen tai urakoiden hankkimista varten.

Silloinkin, kun tutkimus- ja kehitystyö ei kuulu direktiivien soveltamisalaan, sen hankintaan sovelletaan kuitenkin perustamissopimukseen sisältyviä **avoimuuden, yhdenvertaisen kohtelun ja syrjimättömyyden** periaatteita.

Esikaupallinen hankinta on yksi

OIKEUSPERUSTA

Direktiivin 2014/24/EU
14 artikla

Direktiivin 2014/25/EU
32 artikla

KÄYTTÖTARKOITUS

Tutkimus- ja kehityspalvelujen hankkimista varten (perustutkimus, soveltava tutkimus, kokeellinen kehittäminen), jos

- saatavat hyödyt eivät koidu yksinomaan hankintaviranomaiselle käytettäväksi tämän toiminnassa

TAI

- hankintaviranomainen ei maksa suoritettua palvelua kokonaan.

²⁶ Alaviitteessä 3 mainittu tiedonanto.

mahdollinen lähestymistapa hankintadirektiivien soveltamisalaan kuulumattomien tutkimus- ja kehitysratkaisujen hankintaan. Sille on ominaista riskien ja hyötyjen jakaminen julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä ja kilpailuun perustuva hankintamenettely, jonka tarkoituksena on varmistaa, että hankinta ei muodosta valtiontukea.

Mahdollisuus

LÄPIMURTOINNOVAATIOIHIN

LIITE 2

PÄÄTÖKSENTEKOKAAVIO

Sisältääkö hankinta
tutkimus- ja kehitystyötä?

Vapaasti valittavissa,
tapauskohtainen arviointi

Innovaatiokumppanuus

Kaksivaiheinen
lähestymistapa

Voidaanko ratkaisu määritellä riittävän yksityiskohtaisesti hankintamenettelyn aikana?

Direktiivi
2014/24/EU

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Tarjousperusteinen neuvottelumenettely

Neuvottelumenettely, josta ei julkaista ilmoitusta

Suunnittelukilpailu

Direktiivi
2014/25/EU

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Neuvottelumenettely, jota edeltää tarjouskilpailukutsu

Neuvottelumenettely, josta ei julkaista ilmoitusta

Suunnittelukilpailu

Direktiivi
2014/24/EU
ja direktiivi2014/25/EU

Innovaatiokumppanuus

YHTEYDENOTOT EU:HUN

KÄYNTI TIEDOTUSPISTEESSÄ

Euroopan unionin alueella toimii satoja Europe Direct

-tiedotuspisteitä. Lähimmän tiedotuspisteen osoite löytyy osoitteesta

https://europa.eu/european-union/contact_fi

PUHELIMITSE TAI SÄHKÖPOSTITSE

Europe Direct -palvelu vastaa Euroopan unionia koskeviin

kysymyksiin. Voit ottaa yhteyttä tähän palveluun

– soittamalla maksuttomaan numeroon 00 800 6 7 8 9 10 11 (jotkin operaattorit voivat peria puhelumaksun)

– soittamalla numeroon + 32 22999696

– sähköpostitse: https://europa.eu/european-union/contact_fi

TIETOA EU:STA

Verkossa

Tietoa Euroopan unionista on saatavilla kaikilla EU:n virallisilla kielillä

Europa-sivustolla osoitteessa https://europa.eu/european-union/index_fi

EU:n julkaisut

EU:n ilmaisia ja maksullisia julkaisuja voi ladata ja tilata osoitteesta <https://publications.europa.eu/fi/publications>. Ilmaisia julkaisuja on mahdollista saada usean kappaleen erinä

ottamalla yhteyttä Europe Direct -**palveluun tai paikalliseen tiedotuspisteeseen** (ks. https://europa.eu/european-union/contact_fi).

EU:n lainsäädäntö ja siihen liittyvät asiakirjat

EU:n koko lainsäädäntö vuodesta 1952 ja muuta tietoa EU:n oikeudesta on saatavilla

kaikilla virallisilla kielillä EUR-Lex-tietokannassa osoitteessa <http://eur-lex.europa.eu>

EU:n avoin data

EU:n avoimen datan portaalin (<http://data.europa.eu/euodp/fi>) kautta on saatavilla

EU:n tietoaaineistoja. Dataa voi ladata ja käyttää ilmaiseksi sekä

kaupallisiin että ei-kaupallisiin tarkoituksiin.

